Notitie / Memo

HaskoningDHV Nederland B.V.
Water & Maritime

Aan:	Rijkswaterstaat
Van:	[redacted]
Datum:	13 augustus 2024
Kopie:	-
Ons kenmerk:	BI4474-WM-ME-240813-1603
Classificatie:	Alleen voor intern gebruik
Gecontroleerd door	[redacted]

Onderwerp: **Toetsing Dijkversterking Lob van Gennep aan Toetsingskader Waterkwaliteit**

---

1 Inleiding

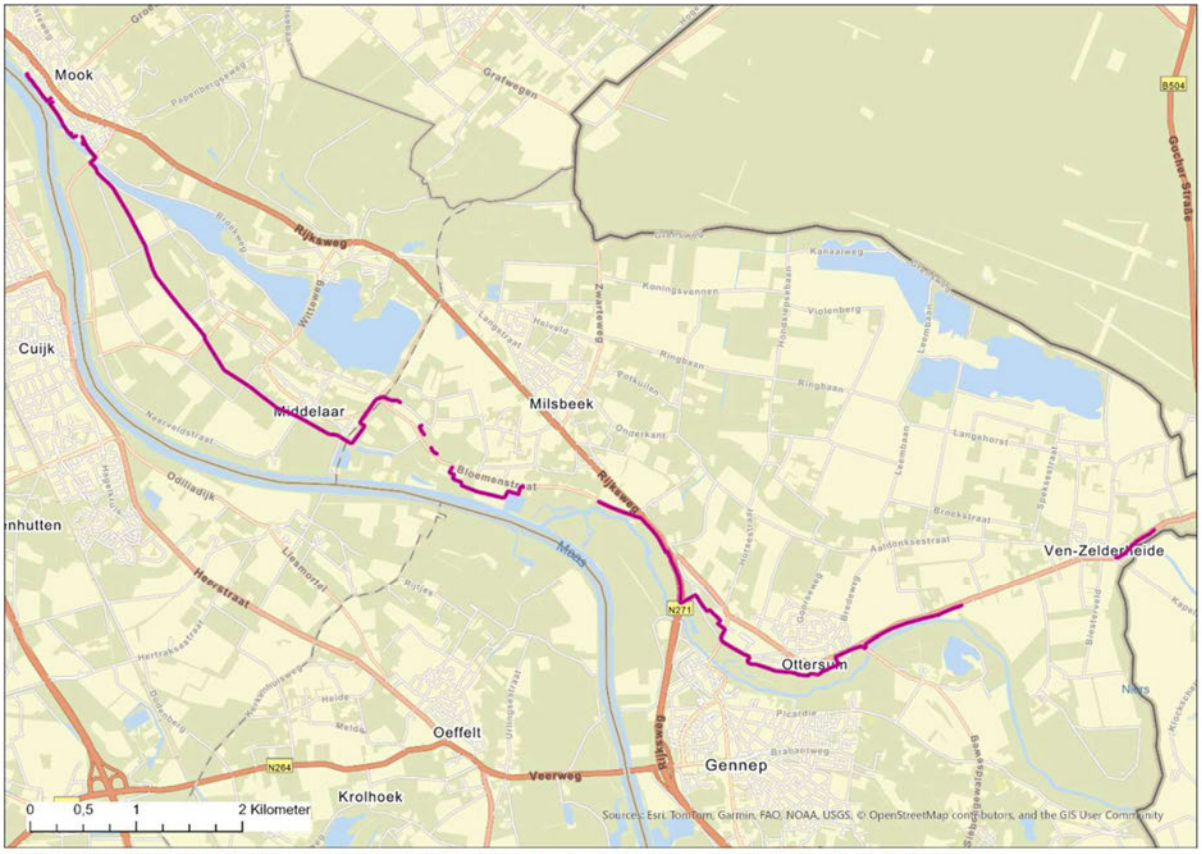
Voor ingrepen in Rijkswateren heeft Rijkswaterstaat de Beleidsregel toetsingskader waterkwaliteit vastgesteld, voorheen de toets op het Beheer- en Ontwikkelplan voor de Rijkswateren (BPRW-toets) (Rijkswaterstaat, 2022). Vragen die met het doorlopen van het toetsingskader moet worden beantwoord zijn:

- Heeft de activiteit negatieve invloed op reeds uitgevoerde of geplande KRW-maatregelen?
- Heeft de activiteit negatieve effecten op de chemische toestand of op de toestand van één of meerdere van de biologische kwaliteitselementen die de ecologische toestand mede bepalen?
- Welke aanvullende maatregelen moeten zo nodig worden getroffen om negatieve effecten te vereffenen?

De planvorming rond het projectplan Lob van Gennep beslaat het dijktraject vanaf Mook tot en met de Duitse grens bij Ven-Zelderheide. Het ontwerp voor het dijktraject van Lob van Gennep is opgebouwd rond het hoogwaterveilig én aantrekkelijker maken van het gebied, voor wie er woont, werkt en recreëert. Specifiek zijn de volgende drie doelstelling opgesteld: [1] het verbeteren van de hoogwaterbescherming, middels dijkversterking en/of het plaatsen van nieuwe waterkeringen; [2] het verbeteren van de waterbergende functie, middels het creëren van meer ruimte voor de Maas en de Niers; en [3] het versterken van de ruimtelijke kwaliteit, middels het behouden, verbinden en versterken van de landschappelijke, cultuurhistorische, toeristisch-recreatieve en natuurwaarden. Rijkswaterstaat, hierna RWS, moet akkoord geven op het project Dijkversterking Lob van Gennep door een positief advies per brief af te geven. De uitvoering van het toetsingskader waterkwaliteit, binnen de context van de Omgevingswet, is hierbij verplicht (Rijkswaterstaat, 2022).

Het plangebied betrekt de oevers en graslanden tussen de rivieren en de noordelijke winterdijken. **Error! Reference source not found.** toont het overzicht van het plangebied. Binnen het plangebied zijn 31 dijkvakken gedefinieerd die elk gekenmerkt worden door hun eigen ontwerpopgave vanuit versterkingsopgave, de aanwezige waarden in de huidige situatie en de onderliggende bodemopbouw. De dijkvakken zijn daarbij genummerd in stroomafwaartse richting van het oosten (nabij de Duitse grens) tot aan het westen nabij Mook.

Het bevorderen van de hoogwaterveiligheid en aantrekkelijkheid van het plangebied leidt mogelijk op verschillende plaatsen tot tijdelijke en/of permanente effecten binnen ecologisch relevant areaal binnen de KRW-waterlichaam de Zandmaas en de Niers. Onderzocht is of de werkzaamheden leiden tot (tijdelijke of permanente) achteruitgang van biologische kwaliteitselementen.

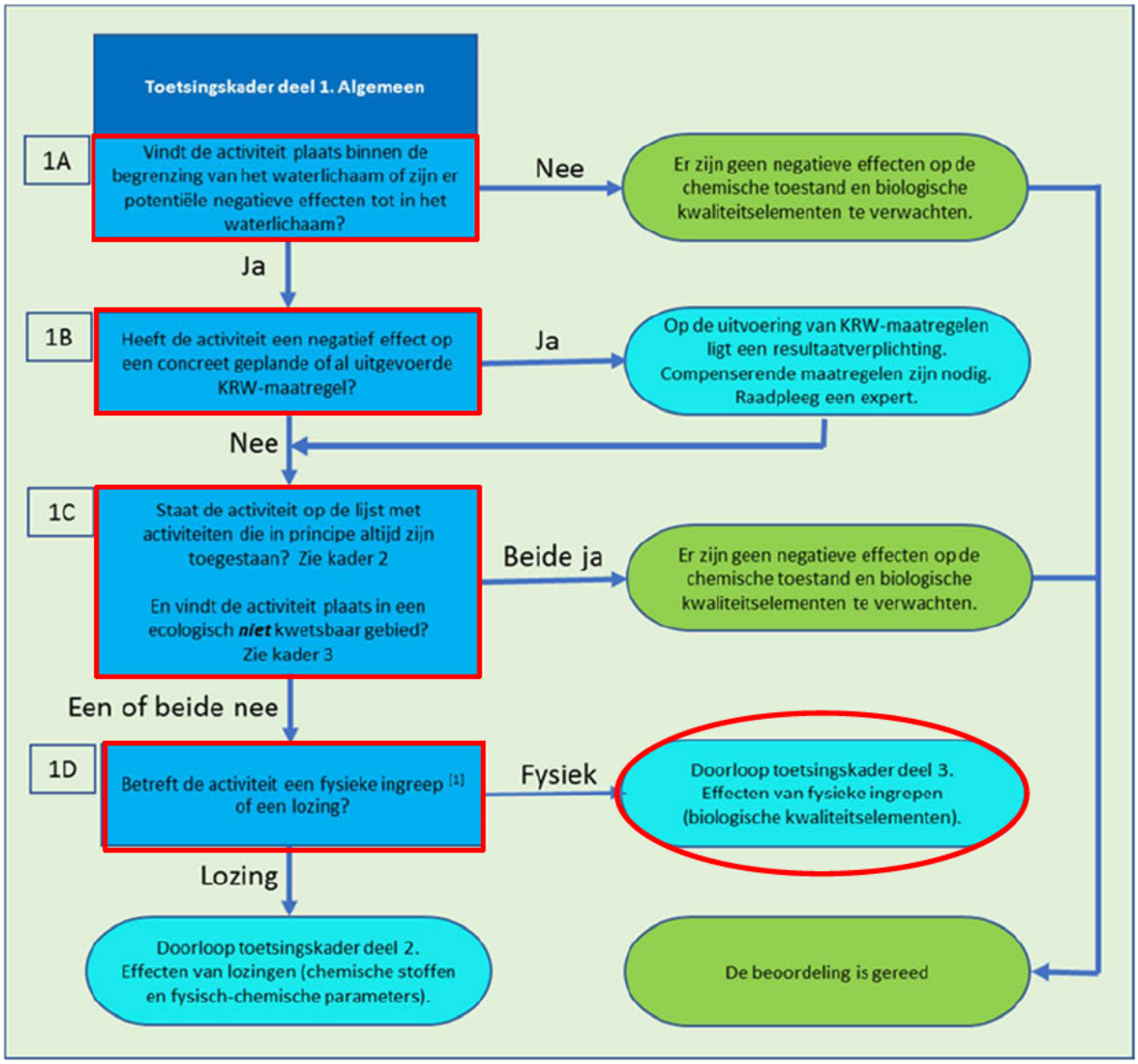

Figuur 1-1: Projectgebied Lob van Gennep met in roze de indicatieve ligging van de waterkeringen.

2 Toetsing van effecten aan de hand van het Toetsingskader

In het toetsingskader zijn stroomschema's met te beantwoorden vragen opgenomen (Figuur 2-1). De relevante stroomschema's zijn hieronder doorlopen.

2.1 Toetsingskader deel 1. Algemeen

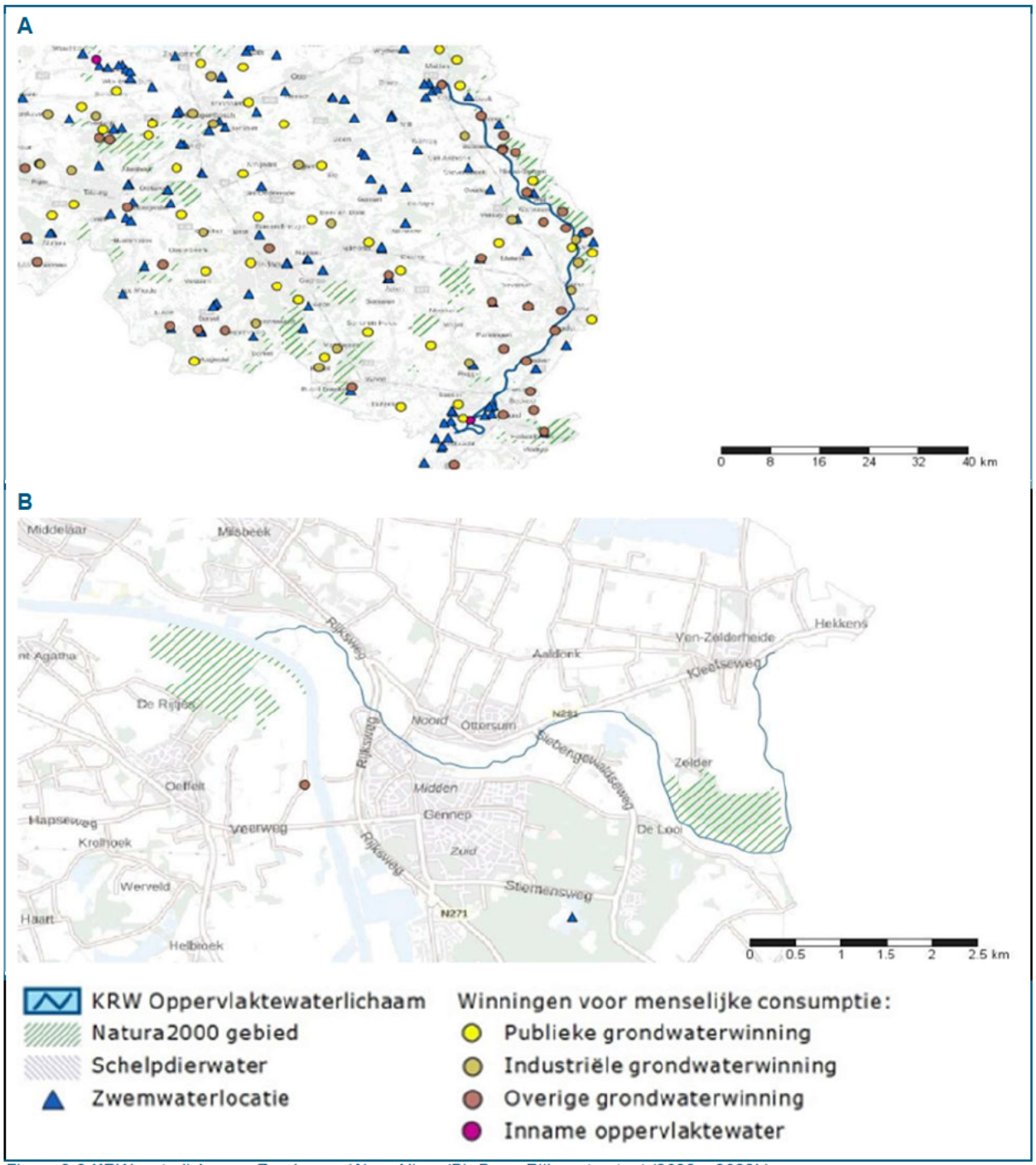

Figuur 2-1 Stroomschema deel 1: Algemeen. De rode omlijning weerspiegelt de gemaakte stappen.

1A Vindt de ingreep plaats binnen de begrenzing van het waterlichaam of zijn er potentiële negatieve effecten tot in het in waterlichaam?

Ja

De ingrepen vinden plaats in KRW-waterlichamen Zandmaas (Watertype R7, langzaam stromende rivier/nevengeul op zand/klei) en Niers (Watertype R6, langzaam stromend riviertje op zand/klei) (Figuur 2-2). De geplande maatregelen vinden plaats binnen de Zandmaas vanaf Mook tot aan de vertakking met de Niers. Verder vallen de geplande maatregelen binnen de volledige begrenzing van het KRW-waterlichaam Niers.

Figuur 2-2 KRW-waterlichamen Zandmaas (A) en Niers (B). Bron: Rijkswaterstaat (2023a; 2023b)

1B Heeft de ingreep een negatief effect op de omvang van een geplande of al uitgevoerde KRW-maatregel?

Nee.

In de KRW-waterlichamen Zandmaas en Niers heeft de ingreep geen negatief effect op de omvang van een geplande of al uitgevoerde KRW-maatregel.

Toelichting 1B

In KRW-waterlichaam Zandmaas zijn diverse KRW-maatregelen uitgevoerd in de periode 2010 t/m 2015 en 2016 t/m 2021. Het betreft vooral het optimaliseren van oevers, hoogwatergeulen en nevengeulen, het optimaliseren van visgeleiding en het uitvoeren van onderzoek naar bijvoorbeeld de herkomst van microbiologische verontreinigende stoffen. Voor de periode 2022 t/m 2027 zijn het aanleggen van (kwel)geulen, het herinrichten van beekmondingen, het verminderen van RWZI-belastingen en het uitvoeren van onderzoek als concrete uitvoeringsmaatregelen benoemd (Rijkswaterstaat, 2023)

In KRW-waterlichaam Niers zijn diverse KRW-maatregelen uitgevoerd in de periode 2010 t/m 2015 en 2016 t/m 2021. Het betreft vooral het afkoppelen van kernen, het vasthouden van water, het aanpassen van RWZI Weert en het verminderen van bestrijdingsmiddelen emissies. Voor de periode 2022 t/m 2027 zijn het verminderen van landbouwemissies en emissies uit diffuse belastingen, én agenderen van grensoverschrijdende belasting vanuit Duitsland als concrete uitvoeringsmaatregelen benoemd (Rijkswaterstaat, 2023).

1C Staat de ingreep op de lijst met ingrepen die in principe altijd toegestaan zijn?

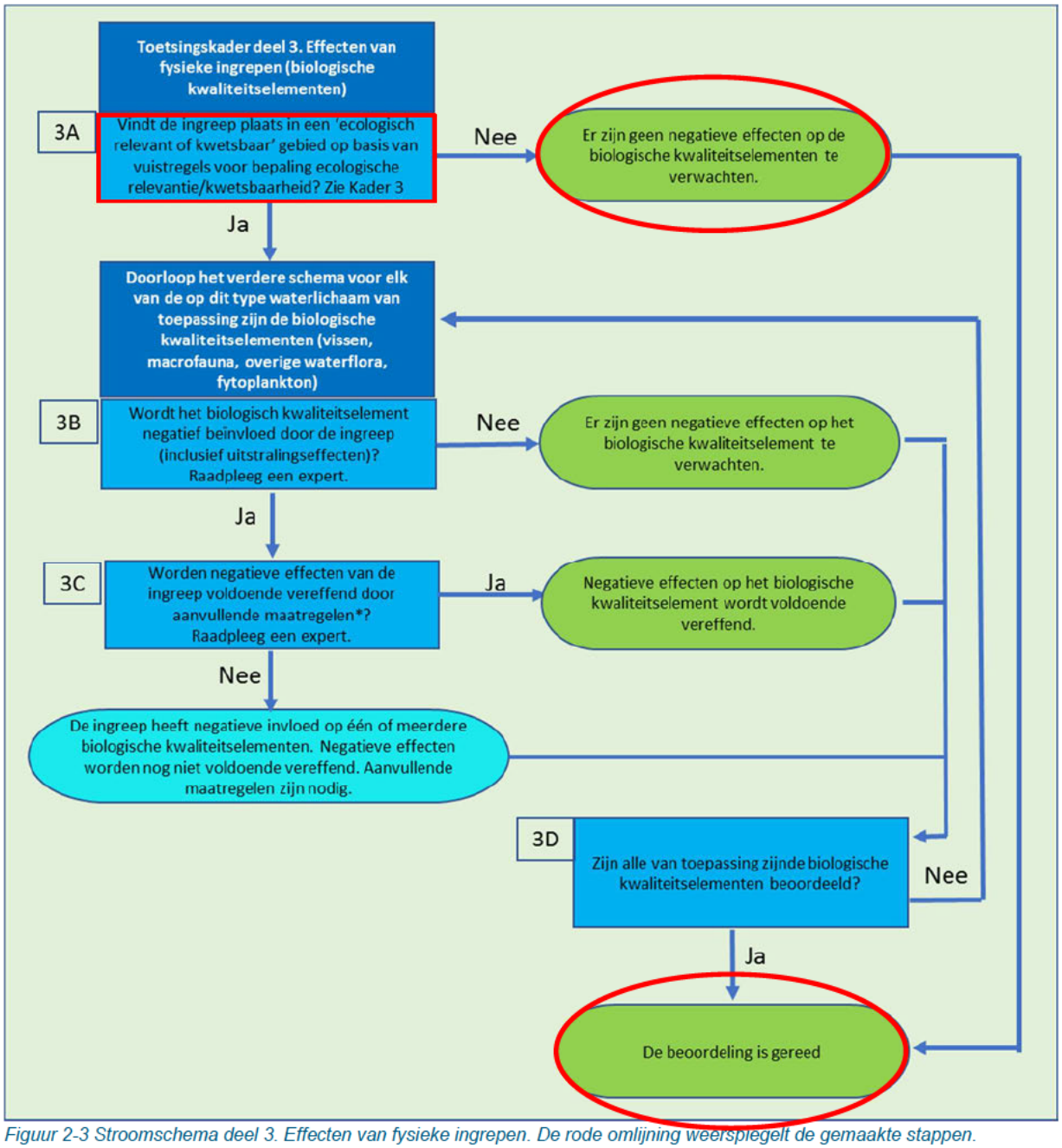
Nee, de geplande maatregelen zijn geen ingrepen die in principe altijd toegestaan zijn.

1D Betreft de activiteit een fysieke ingreep of een lozing?

De activiteit betreft geen lozing. Stroomschema deel 2 Effecten van lozingen (chemische stoffen en fysisch-chemische parameters) hoeft niet te worden doorlopen. Chemische stoffen en fysisch-chemische parameters worden hierdoor niet verder beschreven in dit rapport.

De activiteit betreft een fysieke ingreep. Dat betekent dat toetsingskader deel 3 Effecten van fysieke ingrepen (biologische kwaliteitselementen) wel moet worden doorlopen.

2.2 Toetsingskader deel 3. Effecten van fysieke ingrepen

Figuur 2-3 Stroomschema deel 3. Effecten van fysieke ingrepen. De rode omlijning weerspiegelt de gemaakte stappen.
** aanvullende maatregelen moeten afname van ecologisch waardevol areaal en verslechtering van de biologische toestand voorkomen of 'vereffenen' middels het creëren van ander waardevol areaal in het waterlichaam en/of verbetering van de kwaliteit in vergelijkbaar gebied binnen het waterlichaam.*

3A Vindt de ingreep plaats in een 'ecologisch relevant of kwetsbaar' gebied op basis van vuistregels voor bepaling ecologische relevantie/kwetsbaarheid? Zie Kader 3

Nee

In Kader 3 van het toetsingskader is voor rivieren zoals de Zandmaas en de Niers het volgende opgenomen.

Het toetsingskader dient verder te worden doorlopen in de volgende situaties:

- Rivieren: Wanneer de ingreep invloed heeft in het permanent of niet-permanente watervoerende gebied tussen de dijken, dat tenminste 50 dagen per jaar is geïnundeerd, ongeacht of het in verbinding staat met het zomerbed van de rivier. Daarmee zijn bebouwing en infrastructuur in beginsel uitgezonder van verdere toetsing.

De geplande buitendijkse ingrepen vinden plaats in het niet-permanent watervoerende gebied van de Zandmaas. Om te beoordelen of deze ingrepen plaatsvinden in een gebied dat minstens 50 dagen/jr geïnundeerd is, is gebruik gemaakt van de Waterbodematlas RWS ZN, hierna Waterbodematlas, en de AHN-viewer (AHN, 2024; Rijkswaterstaat, n.d.). Volgens de Waterbodematlas ligt het plangebied in de Zandmaas tussen betrekkingslijnen 157 tot en met 165. Aangezien de hoogste (in m+NAP) waterstanden gemeten zijn bij betrekkingslijn 157, zal hiermee gerekend worden (Tabel 2-1). De hoogst gemeten waterstand is 9,65 m+NAP gedurende 2 dagen/jr. De laagst gemeten waterstand is 7,95 m+NAP gedurende 267 dagen/jr. Met de AHN-viewer is gekeken wat de hoogtegegevens zijn van het plangebied. Uit deze gegevens blijkt dat het plangebied hoger ligt dan 8,25 m+NAP en dus minder dan 45 dagen geïnundeerd zal zijn (Tabel 2-1). Op basis van deze informatie kan geconcludeerd worden dat de ingrepen in het plangebied geen invloed zullen hebben op het (niet-) permanente watervoerende gebied tussen de dijken van de Zandmaas, dat tenminste 50 dagen per jaar is geïnundeerd.

Tabel 2-1 De gemeten waterstanden (in m+NAP) en bijbehorende gegevens betreffende het aantal dagen/jr dat de waterstand hoger is, voor betrekkingslijn 157 van de Waterbodematlas.

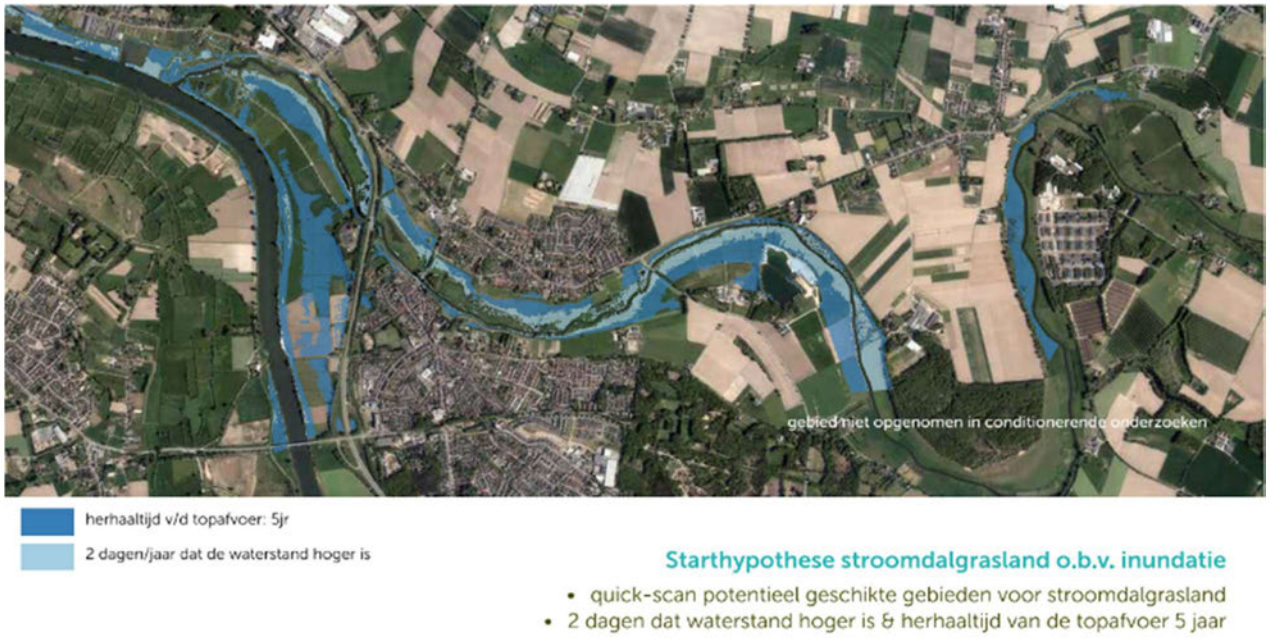
Aantal dagen/jr dat waterstand hoger is	Gemeten waterstand 1.7.2020 – 30.6.2021 (m+NAP)
267	7,95
183	7,97
107	8,06
45	8,25
9	8,74
4	9,09
2	9,65

De geplande buitendijkse ingrepen vinden plaats in het niet-permanent watervoerende gebied van de Niers. In Figuur 2-4 is afgebeeld hoe de waterstanden zich in de Niers verhouden tot het plangebied. Het plangebied kent maximaal 2 dagen per jaar hogere waterstanden, wat leidt tot inundatie. In het overgrote deel van het plangebied, echter, is aangetoond dat een topafvoer om de 5 jaar zorgt voor inundatie. De ingrepen hebben hierdoor geen invloed op het (niet-)permanente watervoerende gebied tussen de dijken, dat tenminste 50 dagen per jaar is geïnundeerd.

Tijdelijke effecten

Op 5 mei 2022 heeft het Europese Hof van Justitie de uitspraak gedaan dat tijdelijke effecten op KRW-doelen die leiden tot tijdelijke achteruitgang, ook niet meer zijn toegestaan (HvJ, 2022). Het bestaande toetsingskader biedt geen handvatten voor de wijze waarop deze uitspraak moet worden toegepast in de praktijk bij vergunningverlening. Daarom wordt een nieuw stroomschema ontwikkeld waarmee specifiek tijdelijke effecten kunnen worden beoordeeld. In dit geval is echter vastgesteld dat de ingrepen niet plaatsvinden in ecologisch relevant of kwetsbaar gebied. Daarom kan op voorhand worden aangenomen dat er ook geen tijdelijke effecten zijn die leiden tot achteruitgang van kwaliteitselementen. Nadere beoordeling van tijdelijke effecten is daarom niet nodig.

Op grond van basis van bovenstaande informatie is besloten om het toetsingskader niet verder te doorlopen. Er zijn geen negatieve effecten te verwachten die leiden tot achteruitgang van de toestand van biologische kwaliteitselementen. De beoordeling is gereed.

Figuur 2-4. Starthypothese stroomdalgrasland o.b.v. inundatie.

3 Referenties

AHN. (2024). AHN Viewer. https://www.ahn.nl/ahn-viewer

Hof van Justitie van de Europese Unie, 2022. Arrest Zaak C-525/20, ECLI:EU:C:2022:350.

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat. (2018). Referenties en maatlatte voor natuurlijke watertypen voor de kaderrichtlijn water 2021-2027. https://www.stowa.nl/publicaties/referenties-en-maatlatten-voor-natuurlijke-watertypen-voor-de-kaderrichtlijn-water-2021-2027-versie

Rijkswaterstaat. (n.d). Waterbodematlas RWS ZN. https://maps.rijkswaterstaat.nl/gwproj55/index.html?viewer=ZN_Waterbodematlas.Webviewer

Rijkswaterstaat, 2022. Beleidsregel Toetsingskader Waterkwaliteit. Staatscourant 2022, 6470.

Waterkwaliteitsportaal. (2023a). KRW-factsheets – factsheet OW 80 Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat Rijkswaterstaat 2023-09-20. https://waterkwaliteitsportaal.overheidsbestanden.nl/factsheets/Factsheets%202023/Oppervlaktewater/factsheet_OW_80_Ministerie_van_Infrastructuur_en_Waterstaat_Rijkswaterstaat_2023-09-20.pdf

Waterkwaliteitsportaal. (2023b). KRW-factsheets – factsheet OW 60 Waterschap Limburg 2023-09-20. https://waterkwaliteitsportaal.overheidsbestanden.nl/factsheets/Factsheets%202023/Oppervlaktewater/factsheet_OW_60_Waterschap_Limburg_2023-09-20.pdf